

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA “SOFT SKILLS” —
YUMSHOQ KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH
TEXNOLOGIYALARI

DTPI Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Mamatqulova Nozimaxon Shavkat qizi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda “soft skills” — yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning dolzarbligi, ularning turlari hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish usullari yoritilgan. Tadqiqotda kommunikativ, ijtimoiy-emotsional, muammoli fikrlash va jamoada ishlash kabi ko'nikmalarni erta yoshdan shakllantirishning ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: soft skills, yumshoq ko'nikmalar, maktabgacha ta'lim, kommunikativ malaka, ijtimoiy-emotsional rivojlanish, pedagogik texnologiyalar.

Annotation. This article explores the relevance of developing “soft skills” in preschool children, their main types, and the methods of fostering them through modern pedagogical technologies. The study analyzes the importance of early formation of communication, socio-emotional, problem-solving, and teamwork skills in young learners.

Keywords: soft skills, preschool education, communication ability, socio-emotional development, pedagogical technologies, creative thinking.

Аннотация. В данной статье рассматривается актуальность формирования “soft skills” — гибких (мягких) навыков у детей дошкольного возраста, их основные виды, а также методы развития на основе современных педагогических технологий. В исследовании анализируется значение раннего формирования коммуникативных, социально-эмоциональных, творческих и командных навыков у дошкольников.

Ключевые слова: soft skills, гибкие навыки, дошкольное образование, коммуникативные умения, социально-эмоциональное развитие, педагогические технологии.

Kirish

So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bola shaxsini har tomonlama rivojlantirish masalasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha yoshda bola tafakkuri, xulq-atvori va ijtimoiy ko'nikmalari shakllanadi, bu esa keyingi bosqichdagi ta'lim jarayonining poydevorini tashkil etadi [1]. Maktabgacha ta'lim dasturlarida bolalarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishi, muloqot madaniyati va mustaqil fikrlashini shakllantirish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan [2]. Bu esa "soft skills" tushunchasining maktabgacha ta'limda qo'llanishini yanada dolzarb qiladi.[3] Zamonaviy ta'lim jarayonida bolalarning faqat aqliy salohiyatini emas, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarini ham rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. XXI asrda inson muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning "yumshoq ko'nikmalar" — soft skills darajasiga bog'liqdir. Shu sababli, maktabgacha yoshdayoq bolalarda bu ko'nikmalarni shakllantirish — ta'lim tizimining strategik vazifalaridan biridir. Maktabgacha ta'limning davlat dasturlarida ham bola shaxsining har tomonlama kamol topishida muloqot, mustaqil fikrlash, muammoni hal etish, ijodkorlik va jamoada ishlash kabi sifatlarni rivojlantirishga alohida e'tibor berilmoqda. "Soft skills" tushunchasining mazmuni "Soft skills" atamasi ingliz tilidan olingan bo'lib, "yumshoq ko'nikmalar" degan ma'noni anglatadi. Ular insonning kommunikativ, ijtimoiy, emotsional va shaxslararo munosabatlarga oid qobiliyatlarini o'z ichiga oladi.[4] Maktabgacha yoshdagi bolalarda quyidagi asosiy yumshoq ko'nikmalar shakllantiriladi:[5] Muloqot (kommunikativ) ko'nikmalari — tengdoshlar va kattalar bilan to'g'ri, madaniyatli muloqot qilish; Jamoada ishlash — o'yin yoki faoliyat davomida hamkorlik qilish; Ijodiy fikrlash — noodatiy yechimlar topa olish; Muammoni hal etish — oddiy hayotiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish; Emotsional boshqaruv — his-tuyg'ularni anglash va nazorat qilish. Yumshoq

ko'nikmalarni shakllantirish texnologiyalari. Maktabgacha yoshdagi bolalarda bu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik texnologiyalar samarali hisoblanadi:[6]

1.O'yin texnologiyalari. Didaktik, rolli, ijodiy va syujetli o'yinlar orqali bola o'zaro muloqot, hamkorlik va muammoni hal etish ko'nikmalarini egallaydi.

2. Trening mashg'ulotlari. "Do'stlik davrasi", "Birgalikda topamiz", "Hamma fikr muhim" kabi mashg'ulotlar ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni kuchaytiradi.

3. Loyihaviy ta'lim texnologiyasi. Bolalar kichik loyihalar yaratish orqali mustaqillik, mas'uliyat va ijodkorlikni o'rganadilar.

4. STEAM yondashuvi. Fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika uyg'unligida olib boriladigan faoliyat bolalarda fikrlash, hamkorlik va ijodkorlikni rivojlantiradi.

5. Interfaol metodlar. "Aqliy hujum", "Klaster", "Rol almashish", "Savol-javob zanjiri" kabi metodlar orqali bolaning faol fikrlash jarayoni qo'llab-quvvatlanadi. Har bir texnologiya bolaning mustaqil fikrlashi, ijtimoiylashuvi va ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. Masalan, interfaol o'yinlar orqali bola hamkorlikni o'rganadi, muammoni hal etishda boshqalarning fikrini tinglashga o'rganadi. STEAM yondashuvi esa fan, texnologiya, san'at va matematika elementlarini uyg'unlashtirib, bolalarda analitik fikrlashni kuchaytiradi [7].Soft skills ko'nikmalarini shakllantirishda tarbiyachining shaxsiy namunasi, pedagogik mahorati va muloqot madaniyati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tarbiyachi bolaning emotsional barqarorligini saqlash, o'z fikrini erkin ifoda etishga imkon berish orqali ularning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi [8]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, soft skillsni rivojlantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlarda qatnashgan bolalarda quyidagi natijalar kuzatiladi: muloqot madaniyati yaxshilanadi, hamkorlik qilishga tayyorlik ortadi, o'z fikrini aniq ifoda etish va boshqalarning fikrini tinglash ko'nikmalari shakllanadi.[9] Yumshoq ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlarda qatnashgan bolalar:

- tengdoshlari bilan yaxshiroq muloqot o'rnatadi;
- o'z his-tuyg'ularini nazorat qila oladi;
- yangi g'oyalar ilgari surishda faol bo'ladi;
- jamoada mas'uliyatli rolni bajaradi.

Xulosa

Maktabgacha yoshdagi bolalarda yumshoq ko'nikmalarni shakllantirish — ularning kelajakdagi ijtimoiy faolligi, mustaqil fikrlashi va muvaffaqiyatli shaxs sifatida kamol topishining poydevoridir. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida “soft skills”ni rivojlantirish tizimli ravishda yo'lga qo'yilishi zarur.[10] Tarbiyachi bu jarayonda asosiy yetakchi bo'lib, uning shaxsiy namunasida muloqot madaniyati, empatiya, bag'rikenglik va ijobiy munosabat kabi fazilatlar o'z ifodasini topadi. Shu bilan birga, bolalar bilan ishlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalar — interfaol metodlar, loyihaviy yondashuv, STEAM-ta'lim elementlari, o'yin va muammoli vaziyatlar orqali ta'lim berish usullari samarali natijalar beradi. Demak, maktabgacha ta'lim muassasalarida “soft skills”ni rivojlantirishga alohida e'tibor berish, tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini oshirish hamda oila, ta'lim muassasasi va jamiyat o'rtasida uzviy hamkorlikni ta'minlash — kelajak avlodning muvaffaqiyat kalitidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta'lim to'g'risida”gi Qonuni. — Toshkent, 2019.
2. “Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari”. — T.: 2020.
3. G'ulomova M., Shirinova Z. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. — Toshkent: TDPU, 2021.
4. Spencer, L.M. & Spencer, S.M. Competence at Work: Models for Superior Performance. — Wiley, 1993.
5. OECD. The Future of Education and Skills: Education 2030. — Paris, 2019.

6. Yuldasheva M.M. Maktabgacha ta'limda interfaol metodlardan foydalanish. — T.: TDPU, 2022.
7. Mamatova D. STEAM yondashuvining maktabgacha ta'limdagi o'rni. — “Ta'lim va innovatsiya” jurnali, 2023, №2.
8. Shirinova Z. Pedagogik muloqot va tarbiyachining shaxsiy namunasining ahamiyati. — Toshkent: TDPU, 2020.
9. UNESCO. Early Childhood Care and Education: Building the Foundation. — Paris, 2021.
10. Karimova M. Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida soft skillsni rivojlantirish. — Toshkent: Innovatsion ta'lim markazi, 2024.

